

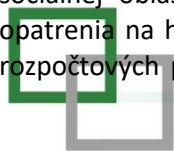


STANOVISKO

k Národnému strednodobému fiškálno-štrukturálnemu plánu (MTP)

1. Popis návrhu

Na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky predkladá predmetný materiál Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ktoré v predkladacej správe uvádza, že Národný strednodobý fiškálno štrukturálny plán SR na roky 2025–2028 predstavuje viacročný rozpočtový rámec, ktorý má zabezpečiť súlad s európskymi fiškálnymi pravidlami a zároveň podporiť realizáciu národných strategických priorít. Dokument predstavuje kľúčový nástroj pre dosiahnutie fiškálnej udržateľnosti a podporu hospodárskeho rastu. Definuje stratégiu a potrebu opatrení na zníženie deficitu verejných financií a stabilizáciu verejného dlhu v horizonte nasledujúcich štyroch rokov. Súčasne prezentuje záväzok vlády na realizáciu investičných projektov a reforiem zameraných na zvýšenie produktivity, konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti. V kontexte nedávnej reformy európskych rozpočtových pravidiel predstavuje vláda svoj Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán, ktorým záväzne stanovuje trajektóriu povoleného rastu čistých verejných výdavkov a reformné a investičné priority na ďalšie štyri roky. Nové európske pravidlá majú za cieľ nastaviť také tempo konsolidácie pre najbližšie roky, aby sa dlh a deficit hospodárenia udržali pod hranicami 60 %, resp. 3 % HDP aj desať rokov po horizonte strednodobého plánu. V dôsledku toho musí Slovensko, ako krajina výrazne čeliaca demografickému tlaku populácie, už do niekoľkých rokov dosiahnuť rozpočtovú pozíciu blízko vyrovnaného hospodárenia. Tým sa vytvorí priestor na absorbovanie budúcich nákladov starnutia populácie, aby dlh ani deficit stanovené referenčné úrovne následne nepresiahol. S cieľom zjednodušiť európske rozpočtové pravidlá a posilniť ich proti-cyklickosť sa zavádzajú na dosiahnutie týchto cieľov každoročné limity na rast čistých výdavkov, ako jediný záväzný operatívny nástroj, ktorého plnenie sa následne bude vyžadovať. Vláda v strednodobom pláne stanovuje do roku 2028 maximálny rast čistých výdavkov, ktorý má viesť k postupnému poklesu deficitu približne o 1 % HDP ročne a k stabilizácii vývoja verejného dlhu. Vláda sa rozhodla prijať ambicioznejší 4-ročný konsolidačný plán v kontexte svojho cieľa stabilizovať dlh už do konca volebného obdobia. Do roku 2028 strednodobý plán cieľi celkový pokles deficitu k 2 % HDP, kedy by už mal dlh v pomere k HDP začať medziročne klesať. Maximálny rast čistých výdavkov do roku 2028 je na úrovni 8,1 % V nasledujúcich rokoch budú v jednotlivých návrhoch rozpočtu špecifikované opatrenia na naplnenie týchto cieľov. Už aktuálny strednodobý plán špecifikuje približne tretinu potrebnej konsolidácie zo svojho 4-ročného horizontu. Na naplnenie celého strednodobého plánu je potrebné do roku 2028 prijať konsolidačné opatrenia v objeme 4,4 % HDP, teda 7 miliárd eur. Vláda zatiaľ prijala opatrenia v čistom objeme 1,4 % HDP na prvý rok. Ide najmä o reformu sadzieb DPH, zvýšenie korporátnej dane pre veľké podniky, zvýšenie sektorových daní v regulovaných odvetviach, či zacielenie sociálnych výdavkov na nízko príjmových obyvateľov. Väčší konsolidačný balíček zároveň kryje niektoré nové výdavky najmä v sociálnej oblasti a tiež umožňuje vytvorenie rezervy na nepredvídaný vývoj. Zvyšné konsolidačné opatrenia na horizonte plánu pre roky 2026 až 2028 budú postupne špecifikované v ďalších návrhoch rozpočtových plánov v nasledujúcich rokoch, aj v nadväznosti na aktualizáciu makro-ekonomického a





rozpočtového vývoja. V strednodobom pláne vláda predstavuje plánované a realizované reformy a investície naprieč kľúčovými štrukturálnymi oblasťami, ktoré prispievajú k naplneniu spoločných priorít EÚ a špecifických odporúčaní 1 pre Slovensko. Opatrenia v oblasti spravodlivej zelenej transformácie sa sústreďujú najmä na diverzifikáciu energetických zdrojov, zvýšenie energetickej bezpečnosti a zníženie závislosti na fosílnych palivách. Ďalšie kľúčové iniciatívy zahŕňajú investície do obnoviteľných zdrojov energie, modernizácie nízkoemisnej železničnej infraštruktúry a udržateľnej dopravy. Reformy cielia aj zlepšenie prístupu k vzdelávaniu, podpory znevýhodnených skupín a riešenia energetickej chudoby. V rámci prechodu na digitálnu spoločnosť sa prijímajú opatrenia na podporu inovácií, výskumu a vývoja či zlepšenie digitálnej infraštruktúry. Medzi prioritné oblasti patrí aj modernizácia administratívy a verejnej správy. Výrazný objem obranných investícií zlepši pripravenosť ozbrojených síl. Prvý Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenskej republiky na roky 2025 až 2028 vychádza z makroekonomických a daňových prognóz zo septembra a októbra 2024, ktoré boli schválené Výbormi pre makroekonomické a daňové prognózy. Členom oboch výborov je aj nezávislá fiškálna inštitúcia Rada pre rozpočtovú zodpovednosť. Po schválení vládou SR sa Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenskej republiky na roky 2025 2028 prerokuje v Národnej rade Slovenskej republiky. Európska komisia by mala poskytnúť hodnotenie strednodobého rozpočtového plánu SR do 6 týždňov od jeho prijatia.

2. Stanovisko SOS

SOS obdobne, ako v prípade tzv. konsolidačného balíku opätovne poukazuje na jednoznačný, v tomto prípade už aj vyčíslený, negatívny dopad na pracovné a mzdové podmienky zamestnancov, a to takmer v každom hospodárskom odvetví práve z dôvodu obsiahnutia konsolidačných nástrojov, ktoré majú za cieľ získanie finančných prostriedkov priamo či nepriamo od zamestnancov.

Uvádzané ekonomické a socio-demografické štatistiky berie SOS na vedomie, navrhované plánované opatrenia sú v mnohých ohľadoch vágne formulované, nemajú jednoznačné metriky, podľa ktorých by mohlo byť vyhodnotených ich splnenie.

Hoci sa opakovane, aj v iných dokumentoch a za predchádzajúcich vlád uvádza orientácia na inovácie, zlepšovania podnikateľského prostredia, príprava na digitalizácia a nové technológie, aplikačná prax poukazuje na opak (odkazujeme napr. na štatistiky Slovak Business Agency). Príkladom je aktuálny stav v oblasti malých a stredných podnikov (MSP), ktoré predstavujú aj jedného z najväčších zamestnávateľov v Slovenskej republike. Pripravenosť slovenských MSP podľa Indexu digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI) 2022 Európskej komisie na digitálnu transformáciu napriek proklamovanému významu MSP je sporná. SR sa v rámci EÚ umiestnilo na 23. mieste v oblasti integrácie digitálnych technológií podnikmi (pokles o 2 miesta oproti roku 2021), pričom iba 43% slovenských MSP dosahuje aspoň základnú úroveň digitálnej intenzity, čo je pokles oproti predchádzajúcemu obdobiu (priemer EÚ: 55%). Podiel podnikov, ktoré využívajú analýzu veľkých dát, predstavuje hodnotu 8% (priemer EÚ: 12%). Skóre krajiny v oblasti elektronického obchodu sa zhoršilo iba 13% MSP predáva online (oproti 17% z roku 2020 a 2021), čo je na úrovni priemeru EÚ. Podiel obratu MSP z elektronického obchodu sa znížil na hodnotu 7% (priemer EÚ: 9%).

Rovnaké argumenty, aké sme uviedli k návrhu štátneho rozpočtu možno identicky uviesť aj sem, pretože plán (MTP) sa len snaží vzletnejšími slovami nazvať zhoršovanie sociálneho štandardu zamestnancov a ich rodín (napr. úprava a zníženie daňového bonusu je považované za adresnejšie poskytovanie).

Pod jednotlivé opatrenia tak možno subsumovať akékoľvek aktivity a ich priamy prínos pre dosiahnutie stanoveného cieľa môže byť a bude otázky, keďže absentujú merateľné kritéria.



SOS rovnako vyjadruje pripomienku absencie akýchkoľvek predchádzajúcich diskusií zo strany predkladateľa k uvedenej problematike, ktorá má zásadný negatívny vplyv na úroveň pracovného prostredia zamestnancov.

Ďalšie pripomienky vzhľadom ku krátkosti času môžu byť prednesené priamo na mimoriadnom zasadnutí HSR.

3. Záver SOS

SOS nemôže súhlasiť s takto navrhnutým materiálom, pretože jeho závery smerujú jednoznačne k zhoršeniu pracovnoprávneho postavenia zamestnancov.

